

Syvempää yhteyttä ja vastavuoroista palvelemista

Seurakunta kotona

MARKO JAUHAINEN

Kodeissa kokoontuminen avaa mahdollisuuksia keskinäisen yhteyden syvenemiseen sekä helpottaa ei-uskovien kutsumista mukaan. Uhkana on eristäytymisen muista alueen uskovista.

Viimeisten viidentoista vuoden aikana yhä useampi suomalainen seurakunta on ottanut pienryhmätoiminnan tavalla tai toisella mukaan ohjelmaansa. Näillä ryhmillä voi olla erilaisia painotuksia, mutta mukanaolijoita yhdistää yleensä kokemus siitä, että pienemmässä ryhmässä uskovien keskinäisellä kohtaamisella ja rakentumisella on paremmat mahdollisuudet toteutua kuin sunnuntaiaamun ”pyhien niskayhteydessä”.

Kaikki eivät kuitenkaan ole tyytyväisiä siihen, että tällainen yhteisöllisempi kristillisyyden seurakunnan ohjelmatarjonnassa vain yksi vapaaehtoinen toimintamuoto monien muiden seassa. Pitkien perinteiden muovaaman kokoontumiskulttuurin sijaan he haluavat palata mahdollisimman lähelle sitä mallia, mitä Uuden testamentin kirjoitukset heijastelevat.

Alkukristillistä elämää kodeissa

Keskeistä tällaisessa ”takaisin Raamattuun”-ajattelussa on se raamatuntutkijoidenkin tekemä havainto, että Uuden testamentin seurakuntanormi on kodissa kokoontuva yhteisö. Kodit näyttelivät tärkeää osaa jo Jeesuksen ja hänen opetuslastensa toiminnassa, eikä tilanne muuttunut oleellisesti ensimmäisen helluntain jälkeen.

Temppelikultin piirissä kasvaneet juutalaiset luonnollisesti tapasivat ja saarnasivat aivan alussa temppelin esipihassa, samoin Paavali aloitti julistuksensa mahdollisuuksien mukaan aina synagogasta.ⁱ Siitä huolimatta sekä Jerusalemissa että pakanoiden keskuudessa seurakunta näyttää kokoontuneen alusta asti kodeissa.ⁱⁱ

Tätä Uuden testamentin sivuilta välittyvää kuvaa tukee myös arkeologinen tutkimus. Nykytiedon valossa näyttää siltä, että

kodissa kokoontuvassa seurakunnassa luokitui ihmisiä normaalisti enintään muutama tusina. Jos kaikki kaupungin uskovat eivät mahtuneet yhteen kotiin, niin silloin kokoontuttiin useammassa kodissa.ⁱⁱⁱ

Seurakuntayhteyden toteutuminen pääsääntöisesti pienissä ryhmissä selittää monia asioita Raamatussa. Esimerkiksi Paavali olettaa, että yhteisessä kokoontumisessa jokainen paikallaolija voi rakentaa toisia omalla armolahjallaan.^{iv} Nykyajan jumalanpalveluskulttuuria onkin kritisoitu siitä, että Uuden testamentin mukainen kaikkien osallistuminen toteutuu armolahjan sijasta lähinnä rahalahjan muodossa.

Myös yhdessä syöminen kuului alkukristillisyydessä oleellisena osana kodeissa toteutuvaan uskovien keskinäiseen yhteyteen.^v Myöhemmin erityinen ehtoollissereemonia alkoi elää omaa elämäänsä varsinaisesta ruokailusta irrotettuna, ja kun lopulta siirryttiin pois kodeista, jäi yhteinen ateria jo ruokailutilojen puutteenkin vuoksi pois. Harras, symbolis-liturginen Herran pöytä voi olla hieno kokemus, mutta monien mielestä oikea yhdessä syöminen rakentaa yhteyttä vieläkin konkreettisemmin.

Yhteyttä ja joustavaa rakentumista

Koska tämän päivän kotiseurakuntaliike ei ole hierarkkinen, tiukasti kontrolloitu organisaatio, sen piirissä on monenlaisia toimintatapoja. Tyypillistä kotiseurakuntalaisille on kuitenkin sekä Jumalan että toisten palveleminen ja kohtaaminen, aito ateriayhteys ja ulospäin suuntautuminen tavalla tai toisella. Se, mitä konkreettisia muotoja nämä saavat, riippuu jokaisen seurakunnan omasta tilanteesta, tarpeesta ja toiveista.

Joustavuuden lisäksi kodissa kokoontuvalla seurakunnalla on monia muitakin etuja

suhteessa vallitsevaan kirkkokeskeiseen seurakuntamalliin. Esimerkiksi rahaa ei kulu tilojen ylläpitoon tai vuokraan, vaan se voidaan kokonaisuudessaan ohjata evankeliumin työhön. Rahaa ei myöskään tarvita kopäiväisten työntekijöiden palkkaamiseen, sillä kotiseurakunnassa kaikki jäsenet ovat yhtä lailla ”työntekijöitä”, kukin omien lahjojensa ja kykyjensä mukaan. Rahaa – ja luontoa – säästyy myös siinä, että kotiseurakunta kokoontuu normaalisti mieluummin kävely- kuin automatkan päässä.

Taloudellisia seikkoja tärkeämpiä ovat kuitenkin hengelliseen kasvuun liittyvät näkökohdat. Keskinäinen rakentuminen, todellinen kohtaaminen, hengellinen avoimuus ja omien lahjojen löytäminen ovat niitä elementtejä, joita kodeissa kokoontuvat kristityt käytännön ratkaisuissaan arvostavat. Pienemmässä yhteisössä on lisäksi suurempi todennäköisyys kasvaa aktiiviseksi toimijaksi kuin päätyä hengellisten palveluiden passiiviseksi kuluttajaksi.

Monet ovat myös huomanneet, kuinka kotiseurakuntamalli taipuu hyvin uskosta osattomien tavoittamiseen. Kotiin voivat esimerkiksi yhteistä iltaa saapua viettämään sellaisetkin henkilöt, joita ei millään ilveellä saisi kirkkoon sisälle. Tai kokoontumisen aikana – ehkäpä jopa sen sijasta – voidaankin jalkautua auttamaan naapurin yksinhuoltaja-äitiä tai alakerrassa asuvaa eläkeläispariskuntaa. Ulkopuolisilla on näin mahdollisuus havainnoida omassa naapurissa kokoontuvan seurakunnan elämää arjen keskellä. Ulospäin suuntautuminen onkin elinehto pienelle kotiseurakunnalle, sillä jos he eivät kerro evankeliumia eteenpäin ja monistu sitä kautta, ei sitä kukaan muukaan tee heidän puolestaan.

Haasteita ratkaistavana

Vailla hierarkkista johtoa ja tiukkaa kontrollia toimivissa kotiseurakunnissa on toki omat haasteensa, kuten jo useimmista Uuden testamentin kirjeistä käy ilmi. Juuri tämä mahdollisten ongelmien ja pettymysten pelko lienee syynä siihen, että arvonimeä ”seurakunta” ei helposti myönnetä millekään yhteisölle, joka ei täytä niitä lukemattomia vaatimuksia, joita vuosikymmenten ja –satojen aikana olemme kehittäneet. Suomalaisesta nykyperspektiivistä katsoen useimmat Paavalin perustamat ja Herran haltuun

jättämät seurakunnat olisivatkin kelvanneet vain lähinnä ”rukouspiireiksi”.^{vi}

Raamatusta tuttujen ongelmien lisäksi kotiseurakunnilla on muutamia tämän päivän toimintaympäristöön liittyviä erityishaasteita. Monet ovat huomanneet esimerkiksi sen, että pelkkä koteihin siirtyminen ei välttämättä muuta ihmisten ajattelua. Ohjelma- ja puhujakeskeinen toiminta voi siis jatkua ennallaan, vaikka koti tilana soveltuu siihen paljon huonommin kuin kirkko.

Toinen, kristikunnan jakaantuneisuudesta johtuva ongelma on se, että kotiseurakunnalla on vaarana eristäytyä muista alueen uskovista. Tähän voi olla syynä sekä oma ylpeys ”raamatullisemman” seurakuntamallin johdosta, että suurempien seurakuntien epäilevä ja väheksyvä suhtautuminen, koska kotiseurakuntaa ei pidetä ”oikeana” seurakuntana. Molemmilta ryhmiltä on vaarassa unohtua se tosiasia, että kaikki ovat osa samaa Kristuksen ruumista paikkakunnalla.

Kotiseurakunnat korostavat yleensä seurakuntien itsenäistä mutta verkottunutta luonnetta. Raamatullisuutta tavoitellessaan niiden tulisi kuitenkin ottaa huomioon myös Raamatun opetus seurakunnan vanhimmistista. Sekä Vanhassa että Uudessa testamentissa vanhimmiksi kutsutaan aina kaupunginlaajuisen yhteisön, ei suinkaan yksittäisen kaupungissa kokoontuvan ryhmän johtohenkilöitä.

Nähtäväksi jää, pystyykö kotiseurakuntaliike ratkaisemaan suhteensa oman paikkakuntansa kaikkien kristittyjen vanhimpiin raamatullisella tavalla. Muussa tapauksessa siitä tulee vain yksi uusi kirkkokunta, joka seurakuntarakenteidensa puolesta kuvittelee muiden tavoin olevansa alueensa ainoita kristittyjä.

Viitteet

- 1) esim. Ap.t. 2:42–47; 5:42; 13:5, 14; 14:1; 17:1–3, 16–17.
- 2) Ap.t. 2:42–47; 20:7–12, 20.
- 3) Room. 16:3–5, 14–15.
- 4) 1. Kor. 14:26.
- 5) Ap.t. 2:46; 20:7–11; 1. Kor. 11:17–34.
- 6) Ap.t. 14:21–23.

Kirjallisuus

Cole, Neil: Orgaaninen seurakunta. Itätuuli. 2007.

Banks, Robert & Julia: The Church Comes Home. Hendrickson. 1998.

[Fakta]

Kasvua julkisuudelta pimennossa

Kokonsa vuoksi kotiseurakunnat harvemmin näkyvät kirkollisella kartalla tai nousevat suuren yleisön tietoisuuteen. Tunnetuin poikkeus tästä on Kiinan kotiseurakuntaliikkeen tarina.

Maassa oli noin kaksi miljoonaa kristittyä Mao Tse-tungin aloittaessa uskonnolliset puhdistukset 1950-luvulla. Kaikki ulkomalaiset kristityt ajettiin ulos maasta; kirkkojen kaikki omaisuus takavarikoitiin; kaikki ylimmän tason hengelliset johtajat teloitettiin; kaikki toisen tai kolmannen tason johtajat joko vangittiin tai tapettiin; kristittyjen julkiset kokoontumiset kiellettiin kuoleman tai kidutuksen uhalla; ja yksi historian suurimmista kristittyjen vainoista käynnistyi. Näissä olosuhteissa uskovien määrä kasvoi 30 vuodessa noin 60 miljoonaan. Viime-

simpien arvioiden mukaan Kiinassa on uskovia noin 130-200 miljoonaa, joista valtaosa kuuluu kotiseurakuntaliikkeeseen.

Monessa muussakin Aasian maassa on kotiseurakuntaliike, joka kasvaa kovalla vauhdilla mutta ei välttämättä näy valtaapitävien tutkassa – tai jää rakennuskeskeisen kristillisyyden varjoon. Sen sijaan Yhdysvalloissa kotiseurakuntaliikettä on tutkittu tilastollisesti. Esimerkiksi Barna-tutkimuslaitoksen muutama vuosi sitten tekemän tutkimuksen mukaan suunnilleen 20 miljoonaa aikuista osallistuu kotiseurakunnan kokoon-tumiseen viikoittain, ja jopa 43 miljoonaa vähintään kerran kuussa.

Pienestä koostaan huolimatta kotiseurakunnat eivät ole mikään marginaali-ilmiö.

[Kommentti]

Onko ”raamatullisuutemme” sittenkään raamatullisuutta?

Sekä kristillinen etiikka että seurakunnalliset toimintatavat perustuvat yleensä jonkinlaiseen yhdistelmään neljästä eri osatekijästä: Raamattu, traditio, järki ja kokemus. Aina ei kuitenkaan ole helppo nähdä näiden tekijöiden vaikutusta, vaan omaa toimintaa saate-taan pitää ”raamatullisena” silloinkin, kun se tosiasiaassa ammentaa suurimmaksi osaksi muista lähteistä.

Uskonpuhdistuksen yhtenä tavoitteena oli palauttaa Raamattu jälleen kirkon opin perustaksi tradition sijaan. Vaikka tämä ei kunnolla toteutunutkaan, kirkon jatkuva reformaatio Raamatun valossa on silti tavoiteltava päämäärä. Siksi tarvitsemme tänäänkin niitä, jotka näkemyksillään ja omalla esimerkillään haastavat meitä lukemaan Raamattua uudestaan ja pohtimaan toimintatapojamme sen valossa.

Kirkot elivät ja voivat hyvin vuosisatojen ajan ilman karismaattisia armolahjoja ja tämän päivän ymmärrystä Pyhän Hengen toiminnasta. Nyt karismaattinen kristillisyytys on kristikunnan valtavirta, mutta edelleenkin miljoonat hurskaat kristityt uskovat tiettyjen armolahjojen kuuluneen vain ensimmäiselle vuosisadalle. Mahdammeko olla seurakuntarakenteidemme ja kokouskulttuurimme suhteen nyt samankaltaisessa tilanteessa kuin karismaattisuuden kanssa olimme vielä reilu sata vuotta sitten?